

RAN - 1901000103040072

RAN-1901000103040072

S.Y.B.A. (Sem. III) Examination November - 2023

Economics : Paper - VI (Subsidiary)

ભારતીય અર્થતંત્ર (Indian Economy)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions

(1)

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the details of signs on your answer book

Name of the Examination:

S.Y.B.A. (Sem. III)

Name of the Subject :

Economics :Paper - VI (Subsidiary) ભારતીય અર્થતંત્ર
(Indian Economy)

Subject Code No.: 1901000103040072

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

- (2) પ્રશ્ન-1 ફરજિયાત છે.
(3) જમણી બાજુ દર્શાવેલા અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

પ્રશ્ન-1 આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

(15)

1. “માનવ વિકાસ એ લોકોની પસંદગીનો વ્યાપ વિસ્તારવાની પ્રક્રિયા છે.”- આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે?
- (A) રિચાર્ડ ગીલ (B) સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વિકાસ કાર્યક્રમ
(C) સાયમન કુઝનેટ (D) લિયાન્તિક્ષ
2. HPI નું પૂરું નામ શું છે?
- (A) High Power Index
(B) Human Poverty Index
(C) Hindustan Petroleum Industries
(D) Hindustan Power Industries

3. કઈ સમિતિની ભલામણોના આધારે સરકારે ખનીજો અંગેની નવી રાષ્ટ્રીય નીતિ-2008 ને મંજૂરી આપી હતી?
- (A) હોડા સમિતિ (B) ચેલૈયા સમિતિ
(C) ખૂશરો સમિતિ (D) રંગરાજન સમિતિ
4. જ્યારે મધ્યસ્થ બેંક ખુલ્લા બજારમાં જામીનગીરીઓનું વેચાણ કરે છે ત્યારે ચલણી નાણાંના પુરવઠામાં કેવા ફેરફાર થાય છે?
- (A) ચલણી નાણાંના પુરવઠામાં વધારો થાય છે
(B) ચલણી નાણાંના પુરવઠામાં ઘટાડો થાય છે
(C) ચલણી નાણાંનો પુરવઠો સ્થિર રહે છે.
(D) ઉપરનામાંથી કોઈ નહીં.
5. મૂડી બજાર કરતાં નાણાં બજારમાં વ્યાજનો દર કેવો હોય છે?
- (A) વધારે (B) ઓછો
(C) સમાન (D) ઉપરનામાંથી કોઈ નહીં
6. જે નાણાં વ્યવસ્થા અંતર્ગત કેન્દ્ર અને રાજ્યોની સરકારો વચ્ચે નાણાંકીય સત્તાની સ્પષ્ટ રીતે વહેંચણી થયેલી હોય છે તેને શું કહેવાય છે?
- (A) નાણાંકીય નીતિ (B) રાજકોષીય નીતિ
(C) વિદેશ વેપાર નીતિ (D) સમવાયી નાણાંતંત્ર
7. ભારતના બંધારણમાં નાણાંપંચની નિમણુંક અંગેની જોગવાઈ કઈ કલમમાં કરવામાં આવી છે?
- (A) કલમ 270 (B) કલમ 280
(C) કલમ 285 (D) કલમ 300
8. સરકાર દ્વારા લોકોને અનાજ, ખાતર વગેરે ઓછી કિંમતે આપવામાં આવે તો તે કયા પ્રકારની સબસીડી કહેવાય?
- (A) જાહેર વસ્તુઓ પરની સબસીડી (B) મેરીટ ગુડ્સ પરની સબસીડી
(C) નોન મેરીટ ગુડ્સ પરની સબસીડી (D) નિયમનકારી સબસીડી
9. બેંકનાણાંને અસર કરતા પરિબળો નીચેનામાંથી કયા નથી?
- (A) બેંક દર (B) થાપણો પર બેંકો દ્વારા વ્યાજનો દર
(C) વ્યાપારી બેંકની ધિરાણ નીતિ (D) સરકાર દ્વારા ખાધ પુરવણી

10. 15 માં નાણાંપંચના અધ્યક્ષ કોણ છે?
- (A) સી. રંગરાજન (B) નંદકિશોર સિંઘ
(C) વિજય કેલકર (D) વાય. વી. રેડી
11. $M_1 +$ બેંકોની બાંધી મુદતની થાપણો =
12. દેશનું સંરક્ષણ, પોલીસ તથા સામાન્ય વહીવટી સેવાઓ વગેરેનેતરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
13. ટૂંકી મુદતની નાણાંકીય મિલકતોની લેવડદેવડનું સ્થળ એટલે
14. માનવ વિકાસ આંકનો ખ્યાલ છે.
15. ખનિજો કુદરતી સંસાધન છે

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (10)

- (1) માનવ-મૂડી એટલે શું?
- (2) કુદરતી સંસાધનનો અર્થ જણાવો.
- (3) ઉચ્ચ શક્તિશાળી નાણાંનો અર્થ જણાવો.
- (4) M_1 અને M_3 ને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
- (5) સમવાયી નાણાંત્રનો અર્થ આપો.

પ્રશ્ન-3 માનવ વિકાસ આંકના ખ્યાલનું મહત્વ સમજાવી, આયોજનકાળ દરમિયાન ભારતમાં માનવ વિકાસ આંકના વલણોનું પરીક્ષણ કરો. (13)

અથવા

પ્રશ્ન-3 નાણાંબજાર અને મૂડીબજાર વચ્ચેનો તફાવત સમજાવી, વિકસિત નાણાંબજારના લક્ષણોની ચર્ચા કરો. (13)

પ્રશ્ન-4 ટૂંક નોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (12)

- (1) ભારત સરકારની વનનીતિ
- (2) ચૌદમાં નાણાંપંચની ભલામણો
- (3) ભારતમાં સમવાયી નાણાંત્રનો વિકાસ
- (4) સબસીડીના બદલે રોકડ રકમની પ્રત્યક્ષ તબદીલી યોજના

- (7) Which article of the Constitution of India provides for the appointment of Finance Commission?
 (A) Section 270 (B) Section 280
 (C) Section 285 (D) Section 300
- (8) What kind of subsidy is it if the government gives food grains, fertilizers etc. to the people at low prices?
 (A) Subsidies on public goods (B) Subsidy on Merit Goods
 (C) Subsidy on non-merit goods (D) Regulatory subsidies
- (9) Which of the following are not the factors affecting bank money?
 (A) Bank rate
 (B) Interest rate on deposits by banks
 (C) Commercial bank lending policy
 (D) Deficit supplement by government
- (10) Who is the Chairman of 15th Finance Commission?
 (A) C. Rangarajan (B) Nand kishore Singh
 (C) Vijay Kelkar (D) Y. V. Reddy
- (11) M_1 + fixed term deposits of banks = _____
- (12) The country's defence, police and general administrative services are known as _____
- (13) The place of exchange for short term financial assets is the _____
- (14) The concept of Human Development Index is _____
- (15) Minerals are a _____ natural resource.

Q-2 Answer the following questions briefly. (10)

- (1) What is Human capital?
- (2) State the meaning of Natural Resource.
- (3) Give the meaning of High-Powered Money.
- (4) By what name are M_1 and M_3 known?
- (5) Give the meaning of Federal finance?

Q-3 Explain the importance of the concept of Human Development Index and examine the trends of Human Development Index during the planning period in India. (13)

OR

Q-3 Explain the difference between money market and capital market. Discuss the characteristics of a developed money market. (13)

Q-4 Write short notes: (any two)

(12)

- (1) Forest Policy of Government of India
 - (2) The recommendation of the Fourteenth Finance Commission
 - (3) Development of federal financial system in India
 - (4) Scheme of direct transfer of cash in lieu of subsidy
-